

1941

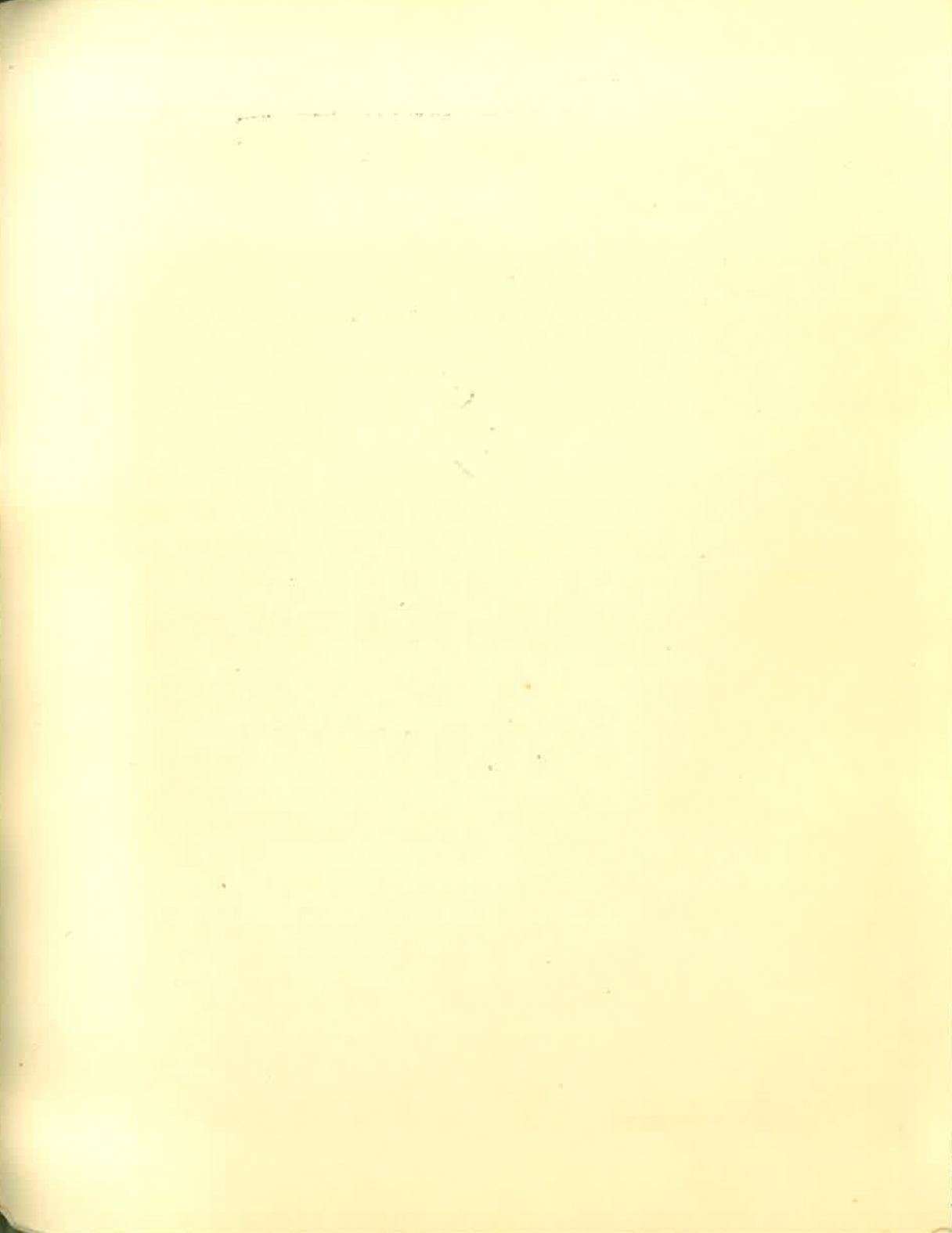
MOLDOVA TRISTĂ

ERNEST BERNEA

ERNEST BERNEA

MOLDOVA
TRISTĂ

Tu oarei
la întoarcerea mea în viață
amintire dela

Torta

2 Oct. 1962.

MOLDOVĂ TRISTĂ

DE ACELAȘI:

CARTEA CĂPITANILOR — Horia, Tudor, Iancu.

GÂND ȘI CÂNTEC — poezii.

PAȘI ÎN SINGURĂTATE — poeme în proză.

CTITORII — politică.

PRELUDII — eseuri.

TIIMPUL LA ȚĂRANUL ROMÂN — contribuție la problema
timpului în religie și magie.

İNDEMN LA SIMPLITATE — mărturisiri pentru un om nou.

LA TIPAR:

CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE — o critică a culturii românești.

ÎN LUCRU:

CIVILIZAȚIA ROMÂNĂ SĂTEASCĂ — o introducere.

SETEA DE ABSOLUT — încercare de filosofie morală.

R Â N D U I A L A

ERNEST BERNEA

**M O L D O V Ă
T R I S T Ă**

POEME ÎN PROZĂ

1939 — 40

L I T E R A T U R Ă

ROMÂNIA
TRISTE

Coperta de GEO ZLOTESCU

**La VIRGIL BORZA și
GHEORGHE NICOLICESCU**

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
100 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y.

Moldovă tristă

Moldovă tristă

Peste casa cu ziduri roșii a căzut umbră de plumb. Copacii goi se scutură de frig îngândurați de singurătatea zilelor ce vor veni. Peste spinările lungi ale dealurilor, trupuri nestătornice, ceața umblă să lege fuioare cenușii.

În depărtare s'aude cântecul trist al vieții ca un vaet prelungit a unor vâslași rătăciți pe o mare fără liman, fără nume.

Păsărea bucuriei n'a mai cântat,
Umbrele zilelor s'alungă neiertat.

Pământul lipește pleoapa cerului să nu vadă țara fără podoabă, fără graiu, fără lumină. Numai gândurile umblă rătăcitoare căi, să lege-un început.

Doamne, Ștefane cel Sfânt, s'a întristat Moldova!

Stare

Cerul e înourat; zarea e cenușie. Ceva neînțeles, ceva ascuns mă apasă pe suflet. Simt cum s'a desfăcut o încheetură a inimii.

Doamne, dece e omul atât de trist? Dece cântă în el melodii neînțelese? — E atâta vreme de când mă tot încerc; mă aplec pretutindeni să înțeleg.

Zarea cenușie s'a închis; a înoptat. Vântul își mlădie trupul pe la colțuri pierzându-se nu știe nimeni unde. Un câine a lătrat odată și a încercat liniștea. Caut o stea prin întunec și n'o aflu.

Inchid ochii pentru a vedea mai adânc în mine. Sufletul își chiamă dorurile.

Fratele meu

Fratele meu stă întins pe patul durerii; e un pat dăruit de oameni nu de Dumnezeu. L-am crescut de mic; tot ce l-a atins m'a îndurerat ca pe o mamă. El mă plătește mergând cu mine și la închisoare.

Il văd cum își duce zilele: fără tihnă, fără orizont; numai cu lumina nădejilor. S'a născut să trăiască în lipsă, să nu cunoască bucuria. Acum merge în necunoscut.

Fratele meu stă închis în lumea durerii; caută o poartă să iasă, caută un loc cu blândețe și sprijin. E trist și i-e sete de mai bine. Mă doare suferința lui; o simt cucerindu-mi coșul pieptului.

„Mă doare pieptul“

Mă plimbam cu un prieten pe lângă sârmă. Vorbeam despre dorurile noastre: dorul de frumusețe aleasă, dorul de libertate, de pâine mai bună și mai ușoară, dorul de familie și de lucru împlinit.

Pomenind despre copilul său s'a oprit în loc, a strâns pumnii și mi-a spus: „mi-e dor, dragă, mi-e dor de copil de mă doare pieptul“; și mâna dreaptă descrie o tăetură pe piept în dreptul inimii. Ochii i-au scânteiat.

A pornit apoi în pas încet, înainte și îndărăt, cu privirea în lutul galben al drumului oprit.

Cântec de fluer

E seară. Dintr'o cameră s'aude un fluer. Cântece triste, cântece vii. Glasul unei zări din munții Ardealului: plaiuri înverzite, buchete de mesteacani, lumini în depărtare la pōalele munților. Singurătate, cer boltit în răsărit de lună.

Fluerul cântă povestind satele, povestind drumurile țării; o viață de demult, o viață din adâncimi, cu duh de basm și lumini curate.

Fluerul continuă povestind durerile unor suflete fără graiu; o viață nouă, o năzuință către înălțimi, cu zări albastre și lacrimi de soare.

Iconarul

Feciorul luminat al zilelor trecute îmi părea acum mai trist; peste chipul său ales năpădise părul. Vorba îi era împuținată și mișcările încete.

M'am apropiat și l-am privit în ochi; atunci am înțeles cum gându-i călător căta în locuri depărtate. Sub sprincenele grele ochii săi negri păreau două fântâni adânci și limpezi cu răsfrângeri de cer. El ajunsese acolo unde noi îndrăzneam numai cu dorul.

După o clipă de tăcere mi-a spus: hai, să-ți arăt ceva.

L-am urmat ascultător până în camera unde își odihnea trupul slăbit. A tras de sub pat o lădiță din care a scos un mototol de cârpe murdare; în vreme ce-l desfăcea, chipul i se lumina plin de mulțumire.

Dintre cutele cârpelor una câte una s'au arătat privirilor noastre mai multe iconițe în lemn. Mâna sa aluneca ușor ca o mângâere peste obrazul lustruit al icoanelor.

Ne-am apropiat frunte de frunte și ochii jumătate închiși au stors din inimile noastre, două lacrimi care s'au topit una în alta stingând pentru o clipă îndoită durere ce ne apăsa.

Suflet tors

Era seară. Mă plimbam singur pentru a-mi potrivi pasul gândurilor. Era seară și ultimele boabe de lumină se topeau în norii din Apus.

Pe dincolo de sârma păturilor întinse, cineva se plimba cu mâinile în buzunar și fluera; un fluerat puternic, pustiu și întins, suflet tors în fir de oțel. Omul își înșira gândurile rătăcite pe sunetul de metal al flueratului. Era gând, era dor, era plânset.

S'a prăbușit un om

Azi prietenul meu e trist. Umblă de colo colo și nu știe unde merge. Privirea-i este tulbure, pasul automat, gestul fără inteligență. Pare năruit.

Deodată se împiedecă; caută în pământ, caută spre cer și își prelinge ochii în infinit. Cu o mână își șterge haina de parcă ar vrea să se curețe de praf.

Un băiat frumos, voinic, îmbrăcat țărănește. Umbla vesel, vorbea plin. Acum e trist și tace. Nu vrea să știe de nimeni. Așa deodată nu se mai supune, se încăpățânează, își pierde înțelegerea situațiilor.

S'a rupt ceva înlăuntrul său, s'a frânt legătura inimii. Ochii i s'au tulburat, fața s'a întunecat și a căpătat cute adânci.

Nimeni nu mai știe ce e cu el. S'a prăbușit un om.

Frate, de ce mă lovești?

Frate, de ce mă lovești? Mă lovești fără vină, fără milă. Te-am știut în greșeală, te-am văzut la necaz și cu puterea unui frate te-am ajutat. M'am așezat în dreptul tău și mădularele mi-au fost încercate pentru tine. Acum tu îmi dai plata: mă lovești și te bucuri la suferința mea.

Doamne, dacă așa sunt fapăturile tale, cum de nu mai trimiți soarele dimineții? Cum de ne mai rabzi pe pajiștele tale? E mai bine să se termine cu noi în genunile amețitoare ale neființei.

Doamne, dă-mi tărie să nu-mi urăsc fratele căzut.

Evadare

THE END OF THE WORLD

Evadare

Am ieșit în curtea din față. Era cald și strâmt, era liniște și trist ca'n zilele oarbe ale unui prezent împietrit. Pasul m'a purtat în sus spre mănunchiul de salcâmi tineri. O țesătură de sârmă ghimpată nu da voie sufletului obosit de praf și căldură să-și umple casa cu răcoare. Am deschis larg ușile pieptului și am chemat umbra cu ochii însetați. Nu s'a mișcat nimic.

După colțul zidului roșu trăia palid și tăvălit un petec de iarbă. M'am întins cu fața în jos cu mâinile desfăcute cruce; urechea s'a lipit de pământ. Inima pământului svâcnea sunet surd până dincolo de margini, cântecul șoptit al adâncurilor îmi străbătea ființa. Brațele mi s'au desprins din umeri cuprinzând dornic lumea aceasta atât de mică; apele pământului, apele vieții și ale omului, alunecă, joacă, vorbesc fără cuvinte, apele dorului rup norii plânsului.

Pleoapele au căzut plumb peste lumina secată a ochilor. S'a deschis o noapte interioară, o noapte grea, o noapte cu umbre dese fulgerate de setea căutărilor.

Doamne, trimite o scânteie de lumină peste făptura mea slabă, fă să cadă picături de ploaie peste câmpia arsă a sufletului meu și întărește-mi măduarele atât de încercate.

M'am reîntors. În dormitor mă aștepta același pat de fier cu perna de paie, murdară.

Rugăciune

Doamne, lasă-mi făptura în leagănul tăcerilor bogate, lasă-mi deschis drumul dragostei înlăcrămate. Când al farmecului interior și al apusurilor de vară, poartă-mi făptura în sferele frumuseții necuprinse, poartă-mă în orizonturile minunilor albastre.

Dansul senin și plutitor al înțeleșurilor ascunse, dansul dorului și al înfloririi, mă preschimbă în aur al firii.

Dor de libertate

Caut depărtările să aflu mările. Alerg în necunoscut să aflu o viață nouă, o altă viață mai bogată și mai demnă, mai bună și mai dreaptă ca a noastră.

Privesc linia unde se unește cerul cu pământul și încerc să culeg înțelesul în cupele pleoapelor.

Privesc dealul din față, crater de vulcan stins și-mi fixează ochii într'un copac, punct verde prins în creastă. Cerul cu podoabele lui se apropie, lumea se deschide larg pasului cuceritor.

S'au topit toate închisorile.

Invie trecutul

Capul mi se umple de gânduri. Văd oameni, văd prieteni, văd întâmplări, semne, leacuri, îndemnuri, văd doruri, suferințe, zări îndoliate și zări senine. Văd lume și viață; văd și aud peste tot numai aburul frumuseții care crește, se luptă, alungă, clădește și moare ca o floare deschisă în miez de iarnă și iar răsare.

Invie trecutul; vorbesc cu oamenii și lucrurile. Apar ființe dragi și cântece; vin peste mine, mă copleșesc de par'că ființa mea ar fi o grădină încărcată cu nectar.

Un vis

M'am întins pe pat; mi-e dor de o viață mai bună. M'am săturat de-atât amar.

Imaginile curg, imagini vii și colorate. Vine copilul, vine Maria, vine tata, vin toți care mă țin în dragoste. Vine soarele și luna, vin stelele și măestrelile, vin să mă întrebe de sănătate.

Ochii mi-s deschiși dar visez; un vis frumos și plin de durere, un vis al lumilor ce mă bântue.

Și deodată se alege.

Pasul iute al gândului mă poartă departe, spre casa cu copil frumos și drag, spre casa cu ghirlande de trandafiri bătând ferestrele; buchete de esențe și parfumuri.

Acolo soarele e mai blând și cerul mai darnic, calea mai îndrumată și oamenii mai buni. Ce doruri îmi fură sufletul? Ce gând îmi apasă bucuriile?

M'au înșelat dorurile? Mă întorc și mă închid în colțul durerii.

Am plecat departe

Este atâta jale și atâta sbucium în lume încât plâng și florile. E atâta frumusețe, atâta goană după lumină încât se îmblânzesc și șerpii.

Eu am o lumină mare: copilul. Și urâtul vieții nu mă lasă să-l văd. Dar cu cât întunerecul e mai des cu atât steaua copilășului scânteiază mai puternic.

Ce s'a întâmplat?! Totul e numai lumină; ca'n zorile de vară cu rouă și argint împletit. A vorbit copilul în mine.

Nu mai sunt al meu; am plecat departe.

Armonica

E seară. Un băiat cântă cu o armonică de gură. Cântă cântecele copilăriei mele, cântecele portului bogat, cântecele triste ale unei vieți apuse.

Frumusețea cântării se răspândește. Un dor neînchipuit mă învălue. Cum aş voi de mult să mă aflu pe drumurile copilăriei, să-mi apropiu din nou tot ceea ce altădată mă lega de viață, tot ceea ce în simplitatea mea mă bucura.

Unde sunteți valuri ale Dunării, mâțișori de sălcii, lileci înfloriți? Unde sunteți apusuri în purpură, cântări de păsări, păduri înflorite de salcâmi? Unde sunteți mamă și tată, frați și surori, prieteni de joc? Sunt singur și mă doare.

Pe pânza sufletului meu se prind imaginile calde și triste ale copilăriei atât de bogate. Din malul înalt al elegantului oraș se văd în distanțe mari și albastrii munții Măcinului, brațele Dunării cu imensitatea pădurii de sălcii. Un sunet profund, cutremurător se desprinde din trupul unui vapor și se pierde tremurător în largele mări ale atmosferei liniștite. Incet, încet se lasă seara, pescarii se retrag, luna se ridică curată de după munți. În această liniște fluturată de aripi necunoscute plutește un dor de ducă în lumi noi, în orizonturile setei de frumusețe.

Pasul sufletului mă poartă în depărtări, valul lucitor mă învață nestatornicia vieții.

Gânduri de popas

Gânduri de popas

Am mers mult; când vioi, când obosit. Setea de lumină mă purta înainte, tot către alte zări și alte înțelesuri. Nu m'am uitat nici când la risipa de suflet sau la neputința trupului slăbit. Au scormonit cu degetul în întunerec și-am smuls lumina ori unde se afla.

Ce fac acum? Al cui sunt și unde merg? Mă dor fulgerările gândului și oasele trupului. Dacă este un sens în viața aceasta apoi de ce nu sunt acolo unde merită eforturile și arcurile orizonturilor mele? Tristețea îmi inundă toată făptura, făptura mea și-a lui Dumnezeu, până în cutele cele mai ascunse.

Imi mângâi zilele cu frumusețea bogată, cu cântecele inimii mereu plină. Nu pot suferi întunerecul și urâtul. Ori unde m'aș afla, oricât de urât ar fi, sufletul meu însetat de frumusețe se înalță, crește și se împodobește cu tării, cântece și miresme ca într'o pajiște paradisiacă.

Cântă în mine o melodie tristă; cântă plânsul zilelor cu amurguri grele. Dumnezeu vine în lumea noastră și ne poartă cu suferință de aur.

Ce vreau și unde merg? Caut din nou înțelesul pașilor mei; privesc în urmă, caut înainte și sensul cade în picături fierbinți de ceară, în lacrimi de noapte.

Afară se schimbă sentinelele.

Descoperiți frumusețea !

De când am început să judec lumea din juru-mi i-am cerut frumusețe și adevăr; i-am cerut pentru că nu puteam fără ele. Le simțeam în mine ca pe un cântec ce-mi străbătea ființa până în ultima fibră.

Soarele urcă și coboară zilnic și dă preț tuturor elementelor naturii; soarele ne scaldă în apele vii ale lumii. Nesfârșita și mereu înoința frumusețe a naturii mă chiamă, mă desfată și mă ajută să cresc tot mai bun, mai plin și mai curat.

Durerea începe acolo unde apare omul și organizațiile lui meșteșugite. Frumusețea interioară, frumusețea muzicală cu care m'a dăruit Dumnezeu și pe care o regăsesc în natură, nu se poate exprima liber, nu își poate desface floarea din pricina oamenilor. Ei mi-o opresc, mi-o omoară. Simt deseori în pieptul meu o atât de mare bogăție și sete de frumusețe, dorință de a semăna pretutindeni, încât aș fi în stare să învâluiesc tot universul cu ea.

Dar oamenii mi-o sfarmă; oamenii nu vor să știe de frumusețe și de binefacerea ei. Oamenii mă socotesc nebun și mă alungă; ei vor să mă instruiască și să mă facă „serios“ adică urât, mort.

Oameni buni, dați cenușa la oparte, desvăluți jarul sufletului; acei ce n'ați murit încă descoperiți frumusețea.

Prezent împietrit

În libertate nu prețuești clipa. Prezentul îți scapă mereu. Indemnurile te aruncă peste zile scormonind viitorul. Revenirile sunt aleanuri sau învățăminte.

Când ești captiv te stăpânește clipa pe care o simți lungindu-se, lipindu-se de sufletul tău ca un val de întunerec apăsător. Când nu mai ești al tău timpul nu mai trece; te înconjoară și stă; stă rece și împietrit cu tine și în tine.

Se poate închipui ceva mai trist decât această stare de împietrire totală?

Urcuş

La început drumul a fost greu; prin păduri dese, printre stânci verticale. La început drumul a fost întortochiat; apoi s'a deschis, s'a luminat ca un lăcaş al soarelui.

Cât e de frumos aproape de cer! Norii, turme de oi albe, se învârtesc în preajmă; şi stelele sunt mai limpezi. Clipa se pierde şi pasul încetează; e o plutire imaterială în eternitate.

Doamne, câtă putere de îndurare ai pus în sufletul făpturii Tale!

Mă dor căderile

Purtarea rea a altuia mă întristează; uneori mă face să roșesc. A mea mă chinuie.

Azi am greșit față de cineva; față de un prieten scump. Am fost trist și am suferit mult. N'am putut dormi peste noapte. A doua zi am văzut lumina cu sufletul încărcat.

Mă dor căderile când îndemnuri ascunse mă fac să mă port așa cum gândul și inima nu-mi îngăduie, așa cum firea mea nu poate suferi.

Frate, azi am fost un ticălos; nu-mi judeca fapta ci ascultă-mi cugetul. Sunt trist și împovărat de umbre, sunt alungat de propria-mi ființă. Ascuns în cenușa durerilor trecute mai stărue un bulgăre de jar.

Lume nouă

Uneori mă simt obosit; obosit de viața aceasta care mă înconjoară, cu toate nedreptățile și necunoscutele ce le cuprinde. Am năzuit mereu spre o viață luminoasă și plină de omenie, am cunoscut și am cultivat frumusețea. Dece setea sufletului meu nu a fost potolită? Dece am cules numai roade potrivnice?

Mi-e dor de o lume echilibrată, senină și mult mai bună de cum am aflat-o. Mi-e dor de orizont deschis și de singurătate. Vreau să trăesc liber cu pasările în preajma lui Dumnezeu.

Lumea e rea, lumea e urâtă că de aceea e lume. Pot să-i duc crucea dar nu pot să-i culeg învățătura. Floarea de foc a suferinței a rodit în mine.

Mi-e dor de cântec și de dragostea celor ce-mi sunt proprii. Trăesc năzuința unei lumi mai bune în care să mă pot bucura liber și însorit.

Ce-i pasă lumii !

Unde sunteți prieteni ? Vă caut și nu vă găsesc. Nu v'am făcut nici un rău și așa de-odată nu mai vreți să mă cunoașteți.

Mă mir, prieteni buni, cum mai puteți trăi fără mine ?! Cine mă lauda ? Cine-mi arăta atâta dragoste și prețuire ? Erați mulți și binevoitori; eu vă credeam pe toți. Acum caut împrejur și găsesc un gol imens. Se vede că s'a întâmplat ceva cu mine...

Omule, ai iubit mult; ai fost sincer și muncitor, curat și darnic. Ai iubit frumusețea, ai iubit totul și ai luptat pentru mai multă omenie. Acum cați trist în jurul tău, întinzi brațele și culegi numai pustiu.

Cine s'a uitat la însușirile tale ? Cine ți-a mângăiat dorurile și cercetat cărările ?... Prețuirea pe care ai aflat-o n'a fost decât o formă a exploatării, prezente sau viitoare.

Ce-i pasă lumii de munca ta, de demnitatea și de talentul tău ? Ce le pasă oamenilor că tu îi iubești și suferi alături de fiecare frunză ce cade ?

Suflet vrăjit

Suflet vrăjit

Sufletul meu cântă acum; cântă frumusețile pe care le descoperă, pe care le caută. Stăruie ascuns o vrajă ce-mi leagăna ființa.

Cântecul începe, viața sporește. O magie lăuntrică îmi alungă impuritățile, îmi adună esențele; o magie a preschimbarilor conținuturilor de viață. Sufletul se eliberează și plutește în zonele superioare ale firii.

Vraja sufletului meu e o simfonie a râurilor de taină ce străbat întreg universul. Mă las pătruns, mă las purtat ca de o aripă nevăzută a lumii, până în spațiile infinite ale seninătății depline.

Plâns interior

Nu mai pot răbda; mă doare osul pieptului de-atâta dor, de-atâta gând, de-atâta suflet. Mă legăn fără mângăere, mă încerc fără rost. Simt cum ființa mi se scaldă în durere.

Valurile sufletului se sfarmă în neîmplinire. Vine apoi un cântec, un cântec trist semănător de lacrimi rodnice. Ascult o muzică nouă, o muzică plină, cu tonuri umbrite și zări ar-cuite.

O, Doamne, dece mă lași sărac, mă ții în lipsă și mă dă-ruești cu atâta durere? Unde e plinătatea, unde e bucuria, unde e frumusețea? Te chem să-mi aduni plânsul, să mi-faci măgele luminate, cale deschisă bucuriei.

Însingurare

Ceva nedeslușit se petrece în sufletul meu; mă înclin ca un vas ce stă gata să se scufunde.

Dar nu, rămân pe apele vieții mai departe, plutesc în voia valurilor. Mă deprind cu muzica singurătății. Nu văd bine dece sunt trist; prilej nu am dar mi-au scăzut puterile. Aud cum se face gol în juru-mi.

Imi vine să cânt, îmi vine să plâng.

Nimeni nu-mi străbate zarea.

Parcă s'a rupt ceva din sufletul meu și a sburat.

S e t e

Ce trist sunt, ce durere simt că nu pot să alung tot urâtul
ce mă înconjoară. Câtă frumusețe luminează orizontul lumii !
Unde e patria diamantului și lăcașul măestrelor ?

Trăesc stări încântătoare și colind regiunile desfătării.
Cercei de floare în livadă și lacrimi de rouă peste țară. Cer-
cul de foc al dimineții alungă urâtul.

Doamne, nu fă lumea schimbătoare.

Cântec străin

Coardele întinse vibrează în note delicate, în note adânci desvăluind căi ascunse ale sufletului. Curge cântecul ca un râu bogat prin țesătura fapturilor, curge ca un duh de basm cu boltă înstelată.

Se aud note grave și pure; magia sunetelor preschimbă ființa, sufletul culege toate sensurile și toate tainele lumii. Cântecul alunecă uns ca un râu de undelemn sfânt și se frânge în prăpăstii ca apele unui torent învrăjbit.

Ascult foșnetul copacilor și mă înfior; cat depărtările, culeg urmele zânelor, esența florilor și cântecul apelor; sufăi la atingerea vieții.

Mă pierd în toate fapturile, le ascult și le iubesc; ard cu zorile și plâng cu amurgurile. Umblu în lume cu pas curat și dor de crește.

Și cum mă alungă, cum mă lovește, Doamne, viața din colțurile ei întunecate !

Apele sufletului

Alargă norii pe cer; fug de teama vântului. Albastru, cenușiu, alb; joc de lumini și umbre pe spinările dealurilor. Un plop se întinde și se adună ca o rămă verticală.

Sufletul își topește aromele împunse cu amărăciune; peste casa lui se ridică, ca dintr'un altar, aburul dorințelor neîmplinite. Harpa cântecelor triste vibrează ușor, imaterial, din cutele umbrite ale vieții.

A apărut soarele pe boltă, ca un gând, ca o biruință. Bate vântul și-i acoperă fața cu spuma zărilor iar plopul din poartă se apleacă supus, fluturând fruze vorbitoare.

Se adună apele sufletului.

Cântec trist

Alunecă sufletul pe undulările serii calde. Se lasă purtat departe în lumi cu cântece și perdele de borangic, se lasă purtat încet în alte zări cu frumuseți noi.

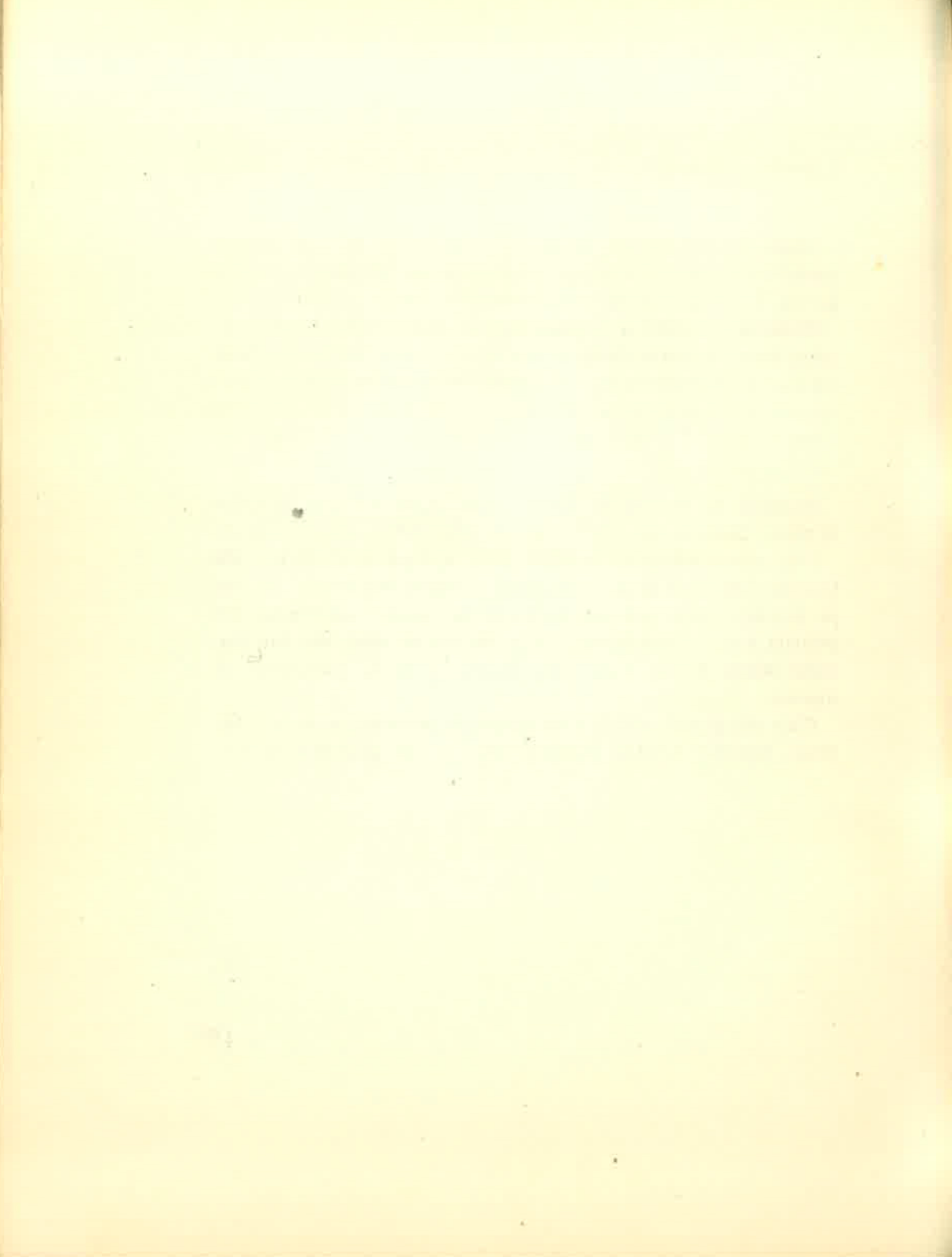
Sufletul omului nu le poate suferi; e prea mic pentru ele; setea leagă dorurile. Corzile imateriale ale ființei își descarcă tot rodul tonurilor tainice. Plutește în atmosferă o viață fermecată, un descântec al cerului.

Pasul omului e întârziat.

Sufletul se înclină și cântă. Incet, încet se urcă noaptea în mine. Dulcele zeu n'a coborât de mult prin aste meleaguri.

Pun mâna streășină ochilor și-mi apropii depărtările. Mă bucură orizontul larg, mă bucură salcâmi înfloriți — îl văd pe bătrânul meu tată odihnindu-se sub umbra salcâmlor copilăriei mele — mă bucură iarba bătută de vânt, dar îmi lipsește totul. Ființa mea prea încărcată caută plânsului un înțeles.

Cine mă poartă astfel, cine răspunde chemărilor mele ? Nimeni, nimeni ! Umblă cântecul trist și mă alungă fără voce.

Pământ al țării mele

Pământ al țării mele

Cerul e o apă cu joc de lumină. Lungi caere de nori plutesc ușor pe-o coamă de deal. Treptat ce se înalță soarele aerul se limpezește, boarea se topește, cerul devine ca de sticlă.

S'aude un plâns rătăcitor de talangă prin văile înverzite ale dealurilor. E o amintire că dăinue încă o viață apropiată de Dumnezeu.

Orizontul e o apă de argint topit.

Pe dealul din față se vede panglica albă și ondulată a drumului de țară; la poale, o fântână ajută urcușul.

Mi-e dor de pământ proaspăt, de pajiștele înverzite ale țării; mi-e dor de pământul bogat în grâne și iarbă, spălat cu rouă, din care făptura suga miresmele ascunse ale firii.

Pământ al țării mele mă chemi să rodesc în tine!...

Tăcerile Moldovei

Șueră copacii frunze îngălbenite, acord minor de vânt și umbre. Plopul cel mai 'nalt își pleacă fruntea; un pui de vrabie își țipă neputința. Șueră copacii un cântec de durere.

S'au răspândit tăcerile Moldovei: un vis al vremurilor de mult apuse. Marea cerului albastru cu pete incolore măsoară pământul cu priviri neîncăpătoare.

Cresc pretutindeni aceiași tufani, covoare întinse de galbenă floare. Purtată de raza durerilor noastre, mireasa luminii plutește în zare. Aceeaș privire, acelaș fior și totul îmi pare schimbat.

Un om urcă potecile încercării.

Dangăt

E Duminică dimineața. Soare mult, floare și cântec. Dealul lung își undulează trupul în depărtări. Intr'o spărtură, în unghiul unei văi, stă adăpostit și calm un sat. Biserica își înalță turlele către cer, deschizând glas cerului și răsunet văilor.

Dangăt plin, dangăt pierdut. Sunet tânguitor, prelungit ca o durere ce vrea să se ușureze. Clopotele satului: cântecele inimilor smerite. Valul lor crește și leagă cerul cu pământul. O, pământul acesta încărcat de suferință și frumusețe!

Cântece triste, doruri neîmplinite, dangăt de clopote și suflete, se caută s'alungă, se aruncă pe masa bogată a lumii! S'ascund purtările încete și pornește la drum, pe calea 'cu ploi și lilieci înfloriți, către isvorul necesar, proaspăt și cere al mântuirii.

Pasul crește, pasul caută și sufletul caută lumini și apusuri, încercuiri și bolți de diamant. Cerul umblă, soarele toarnă viață, arborii înverziți proaspăt privesc nemărginirea.

Tânguitorul sunet al clopotelor încetinește. Se pierde val ușor, plutit în depărtări nebănuite, în lăcașuri de smirnă și abur dumnezeesc.

Piatra Craiului

Gândul străbate țara. Își găsește sălaș în Piatra Craiului. Iată muntele! Un munte cât orizontul și drept, puternic, tăcut cât singurătatea.

Lumina sparge norii; creasta muntelui se înalță rece și albă, pură și luminată ca un diamant. Aici e pădure, e vânat și rece; colo sus stă muntele masiv, scăldat în raze și încununat cu nori albi.

Se întind spinările dealurilor pleșuve. Mi-e dor de pădure, de o pădure seculară cu viața și cântecele ei. În pădure curge un fluid, lăcrămează o viață, se luptă un destin.

Copacii sunt ființe ale lui Dumnezeu; au chip, au suflet, au cuvânt. De aceea pădurile sunt atât de grele de conținut.

Ț a r ă

Mâna lui Dumnezeu te-a clădit măestru, Țară. Cerul tău, ochiu frumos al jocului apelor luminate în care se topesc culorile curcubeului și peste care se lasă perdeaua norilor țesută din umbre și soare, crește raiul pământului.

Țară bună, casă a zânelor și voievozilor, dăruie-ți pașii frumoșilor tăi paznici. La vatra ta de frumusețe aleasă fă să crească numai floarea zărilor luminate.

Doamne, cum cântă de adânc în trupul meu sufletul pământului acesta încărcat de rodul strămoșilor. Adu-mi-l înnoit !

Darare și frumusețe

Durere și frumusețe

Lumină nefirească

In muchea dealului din față noaptea a fost alungată. Lumina topește cenușiul cerului spălat de aerul umed al dimineții. Din lipită pământului cum era, bolta s'a arcuit muzical râurind darurile soarelui. La încheeturile cerului, mici snopi de ceață își risipesc ființa aburită.

Preschimbătorul veșnic al lumii noastre reci, aruncă pretutindeni puternic dor de viață. Tot chinul meu de umbre se risipește-acum și raiul de lumină mă'ndeamnă să mai fiu.

Pe dealuri se revarsă lumină nefirească;

In valea deșteptată cresc aburi de tămâe.

Lacrima cerului

Linia dealului se pierde în depărtările orizontului ca topită într'o baie de lumină. Dimineața și-a deschis pleoapele într'o priveliște renăscută și pură. Soarele și-a ridicat capul peste malurile pământului purtând pe genele privirilor sale vâlul alb al boarei din vale. Ceața se adună, se strânge în trup dens de teama luminei, apoi se risipește în înălțimile cerului.

Bolta s'a luminat până în cristalul său albastru. Ochiul străbate depărtările tot mereu crescânde. Liniile se definesc, culorile le umple. Pe alt deal înverzit, spre alte zări, sus în creștet o dungă neagră se mărește. Un țăran cu boi albi străbate domol fața dealului dăruit cu lacrima cerului. Ochii se încarcă de o bucurie statornică

Primăvară

Păsările și pomii vorbesc. Zarzării au înflorit delicatul roz al rodului de mâine. Aleargă viața prin trunchiul pomilor ; mugurii proaspeți se întind să soarbă lumina. Razele scânteiază în roua prinsă'n firele de iarbă ce tremură la atingerea aerului nevăzut. Priveliștea e limpede și plină de înțeles ca o legendă.

De sus din cerul boltit se revarsă o muzică fără sunete ca un joc tăinuit în apele vii ale lumii. E revărsarea naturii reînoite, e frumusețea durerilor biruite.

Floare de salcâm

E seară și liniște adâncă. O adiere scurtă aduce miros de salcâm înflorit. Aerul e greu de darurile naturii.

Salcâmii sunt plini de fluturii albi ai rodului. Salcâmii se leagănă îmbătați de propriul lor parfum.

Salcâmii își pleacă brațele sub greutatea frumusețelor albe. Adie un vânt și ei își dăruiesc mireasma văzduhului; ca și când s'ar fi deschis o poartă a răului de floare și parfum.

Ființa mea se încărcă, sufletul mi se dilată, bea cu sete râurile de miros. Mi-e pieptul neîncăpător; aș vrea să se desfacă din încheieturi să mi se îmbete sufletul, să plutesc în miresme, să văd așurul vieții.

Salcâmii își leagănă trupurile sub povara esențelor naturii. O pasăre culege darurile primăverii.

Mă aplec și sorb floarea copilăriei.

Lumină nouă

În depărtări cresc luminile zilelor ce vor veni. Prin frunzarul bogat al primăverii soarele țese lumina argintie și usucă obrazul fraged al frunzelor umezite de lacrimile unei nopți îndurerate.

A plouat două zile în șir. Și-a spălat zarea fața. Soarele a ieșit mai frumos, mai strălucitor, distanțele sunt mai mari, mai precise. Copacii au căpătat verdele proaspăt al unei alte primăveri. Priveștiștea a crescut înaltă cucerind țara.

Cerul e albastru neted, boltă de piatră prețioasă. Limpezi-mile lui dau sens lucrurilor și puritate sensurilor. Umerii cerului au înflorit crini albi.

Dar de sus

Primăvara s'a copt; a crescut din neînțelesul lumii. Văzduhul se spală de impurități; își limpezește fața. Din lilioci și salcâmi bate un vânt înmiresmat care închide pleoapele și deschide sufletul.

Aud viața crescând.

Au înflorit salcâmi; dansul florilor de Maiu. O priveliște ritmată de culorile vegetației, o priveliște care tulbură, copleșește de frumusețe, mereu alta.

Grădinile sunt pline de mireasmă. Din mănăstirea bolții curge râu de floare și parfum peste frunțile noastre cu cercuri de foc.

Zi luminată

E o zi bogată în lumină și flori. Atmosfera e pură, de o puritate imaterială ce deschide depărtările și apropie lucrurile. Cerul e albastru neted, cu scânteeri de lumină condensată.

Salcâmii își leagă ușor ramurile la adierea întreruptă a vântului răcoritor. Frunzele lor sunt scăldate în soare, sunt străvezii de atâta lumină; pare că razele străbate prin trupul lor verde și fraged; se filtrează privirile cerului care coboară.

Atmosfera e scăldată în lumină. Soarele scânteiază, țese și îmbracă totul în fir de argint. Albastrul cerului este des și pur.

Pete mari de nori: mai jos cenușii, mai sus luminați. Prin spărturile norilor se arată straturi albe, de un alb scânteetor ca al zăpezii înșorite. Se înalță crescând pe cer flori învoalte, albe ca spuma mării raiului.

Soarele preface lucrurile mereu ca pe făpturile sale. E o sărbătoare a luminii nestăpânite.

Ceas de bucurie

Un cântec în boarea văilor și s'au deslegat puterile zilei. La început s'arată o lumină care înverzește cerul, apoi o roșeață mare.

Soarele a răsbit peste deal până la noi și aruncă snopi de lumină roditoare. Păsările aleargă grăbite la lucru; cântă că așa sunt: le dovedește bucuria. Aerul proaspăt al dimineții flutură în zarea spălată.

Bucuriile mari sunt asemenea răsăritului.

S'arată roșeața pe cer: zorile. Steaua dimineții, limpede și fragedă, spălată de duhul nopții clipește palid zărilor renăscute.

Soarele sparge bolta și schimbă fețele: verdele vânat al cerului devine albastru pur apoi argint. Lumina nouă plutește, spală, îmbracă totul în zale de aur.

S'au rupt zăgazurile durerii; am înviat.

I n d e m n

S'a ridicat soarele în dreptul ochilor răspândind lumina puterilor sale împărătești. Dealurile, valea, copacii, întreaga priveliște este frumoasă, de o frumusețe apropiată, prietenoasă, de o frumusețe nouă și ademenitoare.

Spre dealul din față plutește o boare subțire, spre culmi de-un alb apropiat de transparența luminii, în văi și unghiuri albastră cristalină; o boare imaterială cu suflet de zori neatinse de ochi omeneschi.

Un cocoș cântă în satul vecin; s'aude ca un ecou al copilăriei mele, tăinuită chemare a unei vieți de mult apusă.

Lumina dimineții îmbracă dealurile cu argint viu. Aburul vieții plutește prin văi și peste păduri. Pământul respiră prin porii săi de iarbă ce se bucură că au dat față cu soarele.

Pe deal în sus, în livezi și vii, cântă păsările cerului și se bucură pomii. Un vânt ușor trece printre frunze și pornește valurile grânelor; liniștea pură a dimineții primește adierea cu înviorare.

Un om chiamă începuturile. Dumnezeu îi spală durerile cu soare.

Cutremurare

2

THE END OF THE WORLD

Secetă

N'a plouat de două luni; pământul e uscat ca vântul care-l biciuie. Iarba a pălit și vitele mugesc trist a secetă. Numai salcâmi, răbdătorii salcâmi, copaci ai stepei își păstrează podoaba frunzelor proaspete.

Cerul e de un alblu cenușiu, zarea plină de impurități. Parcă nici păsările nu-și mai au rost; cântecul lor nu mai poartă bucurie.

Pe drumul de țară trece un om uscat și înegrit de vreme. Își târaie picioarele cu o sdreanță de haină pe umăr. Ochii, ochii lui pe care nu-i pot vedea, sunt tulburi și secătuiți cu cerul către care ei caută.

Zadarnic se desface pieptul pentru a prinde suctul vieții; unda aerului rărită de arșiță se înalță învolburată purtând pe aripi dorurile unui suflet obosit.

E o lumină rară, o lumină ștearsă care dă priveliștei un aspect albicios și neclar. Oamenii caută răcoarea pământului cu privirea abătută, un câine a găsit-o sub o tufă de lileci.

Unda se rărește, clipa crește, liniștea apăsătoare a amiezii încearcă încheieturile vieții. Aștept să cadă petala de trandafir a amurgului.

Rod greu

Intr'un colț al cerului albastru norii albi sunt goniți de alții negri. S'aude un tunet ca un semn al rodului ceresc. Se întunecă zarea tot mai mult; munți grei de nori negri plutesc spre dealurile vecine.

Vânt. Păsările fug speriate; oamenii tresar. O picătură, două; mari cât o frunză de salcâm, isbesc obrazul uscat de dorințe al pământului. Și-apoi altele tot mai multe pe care lutul le sughe lacom ca o plită arsă.

Plouă. Un miros de pământ uscat, de praf domolit; un aer tot mai parfumat: apa desface cupele florilor.

Pe dealuri, joc de bucurie și aur. Intre ziduri, dureri ușurate.

Vin apele

S'au adunat norii din patru unghiuri; s'au întâlnit, s'au ciocnit și tunetul a căzut peste țară. Valurile de ceață vână și cenușie se prind, se alungă și iar se prind. Un trăsnet înjunghie cerul care a sângerat scurt și subțire.

Norii s'au legat într'un singur trup, neted mat și cenușiu; s'au scuturat puternic peste întinsul dealurilor. Fire lungi și oblice leagă cerul cu pământul; fire toarse din trupul umed al mărilor de sus. Se îndesesc, se îngroașe până ce în unele locuri se unesc în corp masiv; bucăți întregi de apă se rup și se prăvăl din înalt.

Bate vântul puternic și ondulează bicele de apă, le împletește în funii groase; pe alocuri se'ntâlnește vânt cu vânt și'n vârtejurile lor amețitoare fac pâlnii imense în trupul apelor coboritoare.

S'au rupt zăgazurile vremii și se adună șuvoaele din lanurile coapte spre adâncimea văii; curge râul ca un șarpe cu lumini de sticlă pe spate.

Amurg

Soarele coboară; atmosfera îngălbenește și pe nesimțite, se schimbă în aramă străbătută de o lumină calmă. Amurgul poleește trunchiul copacilor, poleește fețele oamenilor.

E o frumusețe care se topește în undulările apelor atmosferice: îngândurată taină a unei zile care se duce.

Cerul s'a închis; se ridică o boare ce aduce miros de pământ rodit și flori deschise.

Soarele căzut a spart trupul negricios al norilor aruncând sulii de lumină roșie. Între întunerecul cerului și al pământului, dealul din față crește luminat, ca poleit cu aur; plutește o atmosferă nepământească, nefirească. Aurul dealurilor rupe florile sufletului și le aruncă bucurii nestăpânite peste lumea de aici.

Amurg măiestru; marginile dantelate ale norilor sunt înroșite, ochiurile senine adună albastrul, galbenul, verdele și portocaliul; se topesc culorile pe trupul mișcător al cerului amurgit.

Seară de vară

De sus, din fereastră privesc distanțele. E în vremea apusului. Pe dealuri și în valea largă se 'ntinde un covor de iarbă și grâne, de un verde inegal. Fâșii lungi, dreptunghiulare — viile — pătează cu cenușiul lor priveliștea.

Un petec de pădure își scaldă privirile în ultimele raze ale soarelui. Peste coroanele copacilor plutește o atmosferă de împăcare. Cerul își dăruie arama și învinețește. Nori albi, nori mici și sfărâmați plutesc în zări necunoscute.

Valuri de nori s'au prăvălit spre Apus. Spumele lor pun nimb verii calde. Cromatică de seară: din roșu cald, trecând prin portocaliu, verde și albastru, cerul devine vânăt închis și rece.

Lumina se furișează; pasul nopții îi culege urmele blonde. Totul se așează, se potolește în căile somnului. Numai un gând viu, un gând cu cântec rătăcește prin cărările neumbate ale tainelor serii.

Coboară cerul

A coborît soarele în valurile nemărginirii. Săbiile luminii străbat munții de nori. O lume armonioasă de culori și nuanțe. Nori vineți, nori violeți; portocaliul se întrepătrunde cu roșul și cu galbenul, albul cu albastrul și portocaliul. Crestele involburate par munți de zăpadă.

Copacii îmbracă hainele serii; iarba și florile se închid în ele. Departe se aprinde lumânarea de aur a luceafărului, strajă la căpătâiul zilei apuse.

Limbile nesfârșite ale dealurilor se topesc încetul cu încetul în negurile nopții. Disparația ultimei raze de lumină mi-a înfiorat trupul. Stelele dau o înfățișare mai blândă naturii. Clipirile lor parcă umanizează bolta cerului.

Deasupra copacilor noaptea pare mai tainică, mai înaltă. Și când te gândești că toată această măreție și taină se resfrânge atât de adânc în ochii unor „deținuți“.

Cutremurare

Umbrele cresc neîncetat, învingând lumina care se retrage în tremurări uşoare. Cerul din albastru deschis şi mat se schimbă în tonuri tot mai variate şi pierdute; culoare în culoare dela albastre cenuşiu, trecând prin verde şi galben până la roşul de foc.

Liniştea serii trece pe nesimţite, deal prin deal, până ce se amestecă într'o linie vineţie, strajă orizontului închis.

E seară. E linişte. Amurg. Din vii se ridică un aer răcoros. Copacii şoptesc înainte de culcare, greeri cântă viaţa pământului.

În depărtări mugeşte o vită rătăcită. Ii răspunde valea. Satul din încheietură clipeşte prin ochi de lampă tristă. Încet, încet întunerecul învăluie văile şi culmile, satul şi pădurea răsfirată. Cutremurare.

Un om doborât de poveri frânge lacrimile nevinovăţiei.

Svon nepământean

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Umblă svon nepământeian

E o noapte calmă și majestoasă. Se lasă o melancolie mângietoare; umblă svon nepământeian peste dealurile întunecate.

Farmecele nopții te fură. Auzi sufletul ținuturilor ascunse umblând printre copaci și ierburi. A trecut o pasăre plutind ca un duh al altor lumi peste capetele nedumeririi noastre.

Clipesc stelele bruma cerului.

Încet, încet, oamenii și lucrurile își pierd trupurile și se scufundă în marea nopții. Sufletul ei aduce cântec și teamă, alungă liniile și topește distanțele.

Pe cale trece un om. Se pierd pașii în noapte ca o picătură de apă în ocean. Și iar se adună liniștea mai deasă, mai deplină. E o tăcere de piatră ca într'o viață de dincolo de timp; o liniște nepământeiană.

Noaptele mari ne desleagă de pământ.

Noapte blândă

E o noapte blândă prin calmul și căldura ei. Totul pare aproape, ușor de străbătut și cuprins.

Luna privește fix de după o linie de nour alb. Adie puțin vântul, ca un fâlfâit prelung de aripi printre frunzele alburii ale teilor din marginea grădinii. E un semn de viață care străbate valea luminată.

Noaptea respiră o boare transparentă, prin care luna cu fața luminată țese un fir de aur.

Adie un vânt delicat care flutură voalurile nopții. Luna în plutitoru-i mers privește cu blândețe pământul; lumina ei aurie îmbracă dealurile și arată imensitatea lumilor de dincolo.

Nori albi și lungi ca niște limbi ascuțite cad în linia orizontului. Dealurile se subție în distanța zării plutitoare. Prin colțuri împădurite și adâncimi de văi, cresc umbre imateriale și pline de înțeles.

Graiuri străine

A căzut lumina în mările de dincolo. Pe linia dealurilor ondulate clipesc focurile. Un om își cântă sufletul rătăcit pe drum de țară.

S'au desfăcut încheieturile norilor și încet, încet, s'au topit în orizont; numai câțiva mai dăinuie albi lungi și subțiri: limbi de spumă în calea lunei. De după dealul din față s'a ridicat luna demnă, liniștită și veșnică; luna atâtor ochi căutători în necunoscut.

O stea, prinsă în vârful plopului ce străjue intrarea, clipește sufletului meu rănit, îl picură cu boabe de înțeles și-l revarsă ca pe o apă a primăverii. E steaua mea, steaua alun-gărilor, a durerii și frumuseții, steaua îndemnului și cânte-cului, steaua tuturor încercărilor, tuturor semnelor și farme-celor vieții mele.

Vălurile de umbre ale nopții coboară în văi alungate de razele lunii. Cresc brumării distanțele. Peste țară străbate un svon de demult; sunt graiuri strămoșești, graiuri străine zilelor de azi.

Trec umbrele

Se lasă noaptea și cresc umbrele. Aripile nopții cu cântece alungate se lungesc, se întind, se ridică și alunecă pe deasupra lucrurilor.

Trec umbrele, trec trupurile imateriale ca semne ale unei lumi subpământene din care se desprind valuri de întunec. Trec până mai e vreme. Luna se înalță senină și lucidă de parcă acum a venit pe lume întâia oară.

S'a îndulcit noaptea la zâmbetul ei.

Sufletul nopții

Sunt nopți de vară care te fură. Pânzătura de stele pe fundul vânt-negru al bolții este încărcată de o putere care te leagă, te atrage și te face incert.

La început vine ca o tăcere și mai apoi ca un dor. Sunt nopți care ne topesc sufletul îl culege în ce are mai adânc și originar, iar mai apoi îl aruncă în împărății fără de hotar, în slăvile lumii necunoscute.

Atunci pare că nu ne mai aparținem, că ființa noastră e alta și altfel; e altceva. Poate că nici nu ne mai dăm seama că existăm. Sufletul nevăzut al nopții încarcă întreaga făptură; ne topește, ne preschimbă și ne aruncă lumilor ascunse.

Cade întunerecul

O noapte cu suflet setos mistue lucrurile. E un senin întunecat și rece. Stelele privesc fără simțire pământul frământat de dureri.

E o noapte străină de gândurile mele, o noapte plină de indiferență. Nu-i mai pot suferi privirile sticloase și reci.

Copacii triști își clatină vârfurile însetate de absolutul cerului.

Cade întunerecul din valul mărilor de sus. Acoperă pas, acoperă ceas. Ziua care s'a petrecut mai stăruie doar în sufletele oamenilor.

Arcul cerului s'a întins și cântă melodiile fără sunet ale stelelor. Pânza lumilor îndepărtate ne lasă vederii numai bănuială. E o noapte spiritualizată, o noapte ascetică, o noapte de îndemn și puritate, de experiență cosmică.

O stea întristată de singurătatea noastră plânge către pământ un strop de lumină galbenă.

Răsfrângere

E noapte; o noapte lucidă ca după ploaie. Stă lumea în loc. Doar pomii își mai scutură coroana, sfărâmând mărgelile de apă.

O stea clipește peste umezeala pământului renăscut. Se arcuiește bolta cerului înșămânțată cu licurici scânteetori.

M'am așezat pe scările din față și am privit cerul. Plopul de alături fâșâie la adierea vântului. Vârful lui năzuește spre stele cari clipesc buchete de scânteii.

Imensa cupolă a cerului stinge privirea dorințelor efemere și deschide zăgazurile setei de absolut. Cetățile lumilor își deschid porțile în lumina a doi ochi.

Noapte oceanică

E o noapte deasă și grea. Concretul ei merge până la materialitate. Stelele ne clipesc necunoscutul lumilor și ne alungă sufletul peste limitele zării.

Cerul pare aproape, pare ceva de o influență imediată; un acoperiș de sticlă vânătă neagră. Obiectele capătă o înfățișare imaterială, pline de înțeles și de emoție.

Ceasul tăcerii s'a întins. O noapte nouă m'a cuprins. E o noapte oceanică; o noapte care încercuește pământul. Valuri de întunerec se rotesc ca înainte de facere.

În adâncimi de lumi joacă apele vieții nebiruite. Ți-apleci urechia de pământ și murmurile adâncurilor se aud.

Chem noaptea

Noaptea aceasta arată vederii noastre o lume nouă, o lume ascunsă, cu râuri de argint, căi neturburate de pasul rătăcitor al omului. Nu mai e nimic din ceea ce știam, nici un lucru, nici un chip; toate s'au topit în singurătatea firii așezate.

De-asupra pânzătura limpede a stelelor, dedesupt vineția închisă a pământului adormit ne cheamă în marea de înțeles a celuilalt țărâm.

Noapte, cuceritoare noapte, razele stelelor îmi înțeapă inima bolnavă, râurile tale de taină îmi străbat ființa dornică. Nu mă lăsa neștiutor în ungherele strâmte ale lumii acesteia.

Noapte, sălaș de teamă și minune, îndelungă vreme am întârziat la porțile tale arcuite. Deschide-mi! Ia-mă de mână și mă poartă din lume în lume, din înțeles în înțeles, până acolo unde nu voi mai simți povara țărânei trupului meu ostenit.

Scrisori acasă

Copilului meu I

Copile drag, te-am visat astă noapte. Ai venit prin vis și mi-ai cucerit ființa care nici acum nu este slobodă. Pasul tău și-al meu s'au întâlnit pe căile largi ale nopții. Mi-a înflorit sufletul și s'a înaripat gândul; cădea ploaie de stele și îndemnuri.

Te-ai jucat și ai vorbit risipind daruri noi. Ai învăluit în vrajă ființa mea obosită, ai purificat-o și ai făcut-o să cânte un val de viață revărsată. În preajma ta, copile, uit că sunt slab, că nu sunt al meu.

Te-am visat astă noapte, copile drag. Mi-ai împodobit zarea, m'ai purtat pe căile bucuriei, îndelung și plin de parcă ai fi fost cu mine.

Te-am adus prin gând, copile bun, te-am chemat prin setea sufletului meu. Cât de bine și frumos a fost, cât de plăcută și aromată mi se părea lumea, cât de mult sens și drag de viață am cules !

Micuțul meu, cât te doresc de mult, cum te caut și te legăn în cântecele mele pline de tristețe ! Se lasă seara iar și iarăși vine noaptea, o altă noapte din multe câte au fost și câte mai sunt, nopți care m'au apăsă, m'au purtat pe căile durerilor fără de sfârșit. Se lasă noaptea cu îngânările ei, o altă noapte cu cântecele și așezările ei, cu înclinările și necunoscutele ei. Tu vii la mine prin vis, vii să mă mângâi, să mă luminezi, să-mi usuci lacrimile, soare frumos al zilelor mele.

Copilului meu II

Copile drag, iar m'au prins dorurile. De astă dată nu mă mai leagă ci mă chină; pare că mi se smulge ceva din ființă, pare că sângerez de lipsă.

Dece nu pot să mă bucur de făptura ta aleasă ? Dece nu pot să te mângâi și să te cresc cu dragostea mea ? Dece viața e atât de lipsită de înțeles și nu mă pune în starea de a face bine, de a înflori zilele ? Dacă sufletul meu năzuește atât de mult dece se chină neîmplinit ?

Copile scump, floare a zorilor, cum să nu te doresc și să nu sufăr atâtă vreme cât soarele încă mai luminează zilele noastre de trudă ?

Un vânt tae colțurile zidurilor roșii.

Copilului meu III

Mi-e dor de tine copile. Te-am lăsat mic și curat ca pasările cerului. Tu crești acum, crești floare a primăverii. Deschizi ochii, te bucuri la jocul luminii și surâzi la chemările vieții. Crești fără să știi unde vei merge și ceace e mai bine pentru tine, fără să știi că departe de făptura ta mică stă un om trudit care te leagănă zilnic în valurile tristeții sale.

Doamne, dece ne arăți lumina și ne lași apoi perdelele grele în zare ? Dece ne frângi bucuriile și faci să ni se usuce buzele de dorul ființelor și lucrurilor ce ne întregesc ?

Copile drag, tu vezi de cetește lucrurile și le împodobește cu frumusețea sufletului tău, învață cum se fac pașii îndemnului și se câștigă zărilor. Altcum tu ești sâmbure de bucurie. Copile bun, va veni o zi luminată când vei simți și mâna tatălui tău; atunci vei crește mai repede și mai frumos. Va fi o zi cu soare, cu mirosul și cu Dumnezeu. Va fi o zi cu cântece și bucurii simple.

O aștept ca pe un dar de sus și ca pe un rod al durerilor mele. Până atunci tu să crești ca un izvor de munte.

Copilului meu IV

Copile drag, azi împlinești opt luni. Făptura ta mică frânge distanțele și alungă depărtarea. Parcă te văd în preajma mea: vioi, luminat, fraget, cu cântec de frumusețe.

Vino copile scump, vino să-mi seci durerile, să-mi înfloresți sufletul să pot umbla ca'n alte dăți: pasul îndemnului, pasul scânteetor al bucuriei.

Tata s'a dus și nu s'a mai întors; l-a îndrăgit necunoscutul. Băiatul se joacă, se bucură și râde cu toată nevino-văția lui. Teii își întorc frunzele spre lumină, rândunelele își fac cuib sub streășină, mușcatele înfloresc și tata nu mai vine. Da pe el l-a cuprins pustiul și dorurile, l-a cuprins întrebările...

Copile drag, lacrima durerilor mele te va crește mai bun și mai frumos, te va spăla de tot urîtul lumii acesteia. Pas, pas, te ridică și mergi să culegi tăria unei lumi mai bune.

Copilului meu V

Copile drag, cum te porți în lumea aceasta plină de necaz și întristare? Cum alungi urâtul din preajma ta?

E atâta lumină, atâta joc de culori și țesătură a frumuseții în tine! E atâta frăgezime, atâta iradiere de îndemn și dragoste în ființa ta mică încât umpli casa și oamenii. Tu alungi ceața umedă a urâtului și înflorești grădina bucuriei. Tu întărești setea de viață și faci să înverzească pajiștile ei.

Te-am văzut mic și vioi, cu dorul jocului în ochi și sune-tul mărgelilor în răs. Ai venit în brațe, m-ai privit de-a-proape, ai întors ochii către măicuța ta și ai surâs. Cât de bogat m'am simțit! Te-ai uitat din nou către mine și — încrezător în figura necunoscută a celui ce îți era tată — dintr'un îndemn tăinuit, m'ai mângăiat pe obraz cu floarea albă a mâinii tale primăvăratice.

Copile drag, să crești frumos și bun, să-i cumineci pe cei ce vor veni la tine, numai cu soarele blândeții și al dragostei; așa trebuie, că e multă durere în lumea aceasta și n'o știe nimeni....

Mariei I

Marie, între tine şi mine s'a lăsat o perdea groasă, o perdea despărţitoare: depărtarea. Nu pot spune pe nume sufletului meu, nu-l pot înţelege şi nici împăca. Năzuinţa lui neîmplinită îl împovărează; dorul îl poartă ostenit pe toate căile cântecelor triste.

Dece ne-a rupt viaţa în două şi ne-a lăsat sufletele arse de sete? Dece îngânduratul cer al primăverii nu ne redă unul altuia? Era prea mult bine, prea multă frumuseţe, prea multă bucurie în viaţa noastră săracă pentru a putea fi îngăduită.

Parcă îţi văd mâna subţire şi obrazul palid lipindu-se de făptura mică a copilului nostru, mângâind şi cântând mereu fiecare gest, fiecare îndemn şi fiecare lumină ce i-o pune Dumnezeu în leagăn.

Ai puterile aşteptării şi îndemnurile credinţii. Căci nu se poate să nu vină o zi când Dumnezeu va fi între noi, când perdeaua neagră a despărţirii se va topi ca şi cum n'ar fi fost

Mariei II

Dragii mei, ați venit să mă vedeți aci între sârme, la locul unde frumusețea plânge și dorurile cântă. Ați venit numai o clipă și mi-ați fost furați. Făptura mi-e plină de voi, de chipul și ființa voastră. Acum după ce ne-am văzut, singurătatea mea e atât de adâncă, atât de grea încât trupul meu nu o mai poate duce. O, cât de tare mă durea pieptul când ați pornit spre ușe; lumina scăzuse, aerul se subțiasse și gândul împietrise.

Dece viața este atât de amarnică și nedreaptă ? Cine ne alungă și ne întuneacă zarea ? Cine ne lovește fără vină, fără milă ?

Mariei III

Dragii mei, când plâng mă gândesc la voi și când mă bucur vă caut tot pe voi. Singurătatea e grea la durere dar e și mai grea la bucurie. Apropierea de voi, abundența luminilor și armoniilor nu mă îndepărtează ci mă îndreaptă către pajiștile lui Dumnezeu.

Ochii voștri, adâncimi înrourate în care scânteiază soarele, mă poartă și mă adâncesc. Măinile voastre, petale de trandafiri albi, mă chiamă și mă mângăe, mă modelează. Giasul vostru, cântece străbătute de aromele vieții, mă leagănă și mă purifică.

De câte ori mă urc pe muntele firii văd țesătura lucrurilor și vieții; câtă măiestrie este în broderia înstelată a cerului !

Dragii mei, copiii mei, aștept să vă cuprind în lumina ochilor și să vă adulmec ca pe un mănunchi de trandafiri în seara înfloririlor omului.

Mariei IV

Copiii mei, mă doare sufletul pentru voi; alungat de viață îmi târâi poverile durerii. Lumina încă nu a apus și zăgăzurile plânsului s'au subțiat; cerul este absent.

Dece sunt atât de singur? Dece umblu căi negrăitoare? Și voi, dece nu vă bucurați? Pete mari de umbre străbat petala obrazilor diafani, tristețea țese în lungul privirilor voastre.

Dragii mei, cine vă poartă, cine vă crede? Cine vă ține și vă hrănește? Ca doi orfani bateți la uși străine, culegeți tristețea și urâtul drumurilor, nădăjduind să căpătați o mână de dragoste curată; frumuețea și puritatea inimii voastre o țin mereu vie. Voi credeți în bunătatea oamenilor, credeți în dreptatea lor și vă bucurați la acest gând care s'a născut din prisosul ființei voastre, nu a lor.

Dragii mei, vă caut în toată ziua, vă chem în tot ceasul, în toată clipa. Imi ard buzele de focul sufletului chinuit. Dor ales, dor închinat, adu-mi făptura mică a copilașului meu să botez lumea aceasta cu frumusețe!

Tatălui meu I

Tată, ești bătrân ești bolnav și gârbov de durere. Aștepți ceas cu ceas să-ți cadă pleoapele și să ți se deschidă porți noi de lumină. Aștepți o lume mai bună și mai dreaptă decât aceea în care numai te-ai trudit.

Nu te-am văzut de mult și ni-a fost mereu frică. Dar tu te porți cu gândul curat și cu tăria îndurărilor. Te gândești la feciorii tăi, bunii și luminații tăi feciori; îi știai bine și acum sunt triști, îi vedeai grei de frumusețe și tinerețe, iar ei sunt acum fragili și însetați, neștiuți de nimeni, neștiuți de lumină.

Tatălui meu II

Tată, ai pornit nepriveghiat pe căile tăcerii.

Ai aşteptat îndelung să vină ai tăi, să-ţi vină feciorii, dar pleoapele ţi-au căzut fără ca mână omenească să le atingă. Ai căutat în preajma ta chipurile acelora pe care i-ai iubit, pentru care ai muncit. În locul lor lucrurile mişcau topindu-şi liniile una în alta. Ne-ai chemat pe nume şi noi nu am răspuns.

Atunci, pe obrajii tăi bătuţi de soare şi de vânt, prin văile lor de lipsă şi durere, au început a curge apele plânsului, apele desnădejdiei.

Te-ai închinat în gând şi ai plecat departe.

Acum noi suntem singuri. Cântecul trist toarce firul despărţirii. Lumina se subţie şi vântul e mai iute; amarul mai amar.

Că n'am fost faţă, tu ne iartă. Zidurile roşii ne sunt astăzi stăpâne. Dumnezeu a rânduit aşa: să trăim viaţa aspră şi întreagă.

Aruncaţi în râpele vieţii primim darurile rugăciunii.

Cuprinsul

	<u>Pag.</u>
MOLDOVĂ TRISTĂ:	
Moldovă tristă	9
Stare	10
Fratele meu	11
Mă doare pieptul	12
Cântec de fluer	13
Iconarul	14
Suflet tors	15
S'a prăbușit un om	16
Frate, de ce mă lovești ?	17
EVADARE:	
Evadare	21
Rugăciune	22
Dor de libertate	23
Invie trecutul	24
Un vis	25
Am plecat departe	26
Armonica	27
GÂNDURI DE POPAS:	
Gânduri de popas	31
Descoperiți frumusețea	32

	Pag.
Prezent împietrit	33
Urcuş	34
Mă dor căderile	35
Lume nouă	36
Ce-i pasă lumii !	37

SUFLET VRĂJIT :

Suflet vrăjit	41
Plâns interior	42
Insingurare	43
Sete	44
Cântec străin	45
Apele sufletului	46
Cântec trist	47

PĂMÂNT AL ȚĂRII MELE :

Pământ al țării mele	51
Tăcerile Moldovei	52
Dangăt	53
Piatra Craiului	54
Țară	55

DURERE ȘI FRUMUȘETE :

Lumină nefirească	59
Lacrima cerului	60
Primăvară	61
Floare de salcâm	62
Lumină nouă	63
Dar de sus	64
Zi luminată	65

	Pag.
Ceas de bucurie	66
Indemn	67
CUTREMURARE :	
Secetă	71
Rod greu	72
Vin apele	73
Amurg	74
Seară de vară	75
Coboară cerul	76
Cutremurare	77
SVON NEPĂMÂNTEAN :	
Umblă svon nepământeian	81
Noapte blândă	82
Graiuri străine	83
Trec umbrele	84
Sufletul nopții	85
Cade întunerecul	86
Răsfrângere	87
Noapte oceanică	88
Chem noaptea	89
SCRISORI ACASĂ :	
Copilului meu I—V	93
Mariei I—IV	98
Tatălui meu I—II	102

ACESTE POEME AU FOST SCRISE
IN ANUL 1939

„Bucovina” I. E. Torouțiu, București

PREȚUL 80 LEI